

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 7.8.2014.
COM(2014) 511 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

predviđeno člankom 67. stavkom 1. Uredbe (EU) 305/2011

Sadržaj

Sadržaj.....	2
CPR Uredba (EU) 305/2011 o građevnim proizvodima	2
1. Uvod.....	6
2. Pozadina	6
3. REACH i njegove posljedice za građevne proizvode	8
4.1. Mehanizam usklađivanja	11
4.2. Kako se nove regulatorne potrebe mogu zadovoljiti?.....	12
4.3 Od temeljnog zahtjeva 3 i 7 do usklađenih tehničkih specifikacija	12
4.3.1. Odredbe u usklađenim normama:	13
4.3.2. Odredbe za izdavanje ETA-e (za proizvode koji nisu obuhvaćeni usklađenim normama):.....	15
5. Rezultati Studije o posebnim potrebama za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima i rasprava.....	15
5.2. Nalazi Studije.....	16
5.2.1. Sustavi koji se odnose na građevinski sektor s kriterijima u vezi s udjelom	16
5.2.2. Ciljevi sustava	17
5.2.3. Zemljopisna rasprostranjenost	17
5.2.4. Opseg proizvoda	18
5.2.5. Razmatrane tvari.....	18
5.2.6. Kriteriji/postupci za ocjenjivanje	18
5.2.7. Načini za komuniciranje „sukladnosti”	19
5.2.8. Opseg primjene sustava	19
5.2.9. Nacionalno zakonodavstvo	19
5.2.10. Pristup koji se temelji na udjelu – rasprava	19
Savjetovanjem s proizvođačima građevnih proizvoda internetskim upitnicima i tijekom rasprave o nalazima Studije postalo je jasno da proizvođači smatraju da bi svako proširenje njihovih obveza dostavljanja podataka o opasnim tvarima daljnjem opskrbnom lancu predstavljalo neopravdano opterećenje, posebno za MSP-ove.	20

KRATICE UPOTRIJEBLJENE U OVOM IZVJEŠĆU

Sljedeće se kratice često upotrebljavaju u ovom izvješću te su ovdje navedene radi lakšeg snalaženja:

CEN	Europski odbor za normizaciju
Cenelec	Europski odbor za elektrotehničku normizaciju
CPR	Uredba (EU) 305/2011 o građevnim proizvodima
DoP	Izjava o svojstvima (engl. <i>Declaration of Performance</i>)
EAD	Europski dokument za ocjenjivanje (engl. <i>European Assessment Document</i>)
EN(-ovi)	Europska norma (Europske norme)
EOTA	Europska organizacija za tehničko ocjenjivanje (engl. <i>European Organisation for Technical Assessment</i>)
ETA	Europska tehnička ocjena (engl. <i>European Technical Assessment</i>)
REACH	Uredba (EZ) 1907/2006 o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija
SVHC	Posebno zabrinjavajuća tvar (engl. <i>Substance of Very High Concern</i>)

SAŽETAK

Ovo se izvješće podnosi na temelju članka 67. stavka 1. Uredbe (EU) 305/2011¹, Uredbe o građevnim proizvodima (CPR).

U skladu s člankom 4. stavkom 1. CPR-a proizvođač mora sastaviti izjavu o svojstvima (DoP) kada na tržište stavlja građevni proizvod koji je obuhvaćen usklađenom normom ili za koji je izdana europska tehnička ocjena. Presliku DoP-a mora se dodatno dostaviti sa svakim proizvodom koji je stavljen na raspolaganje na tržištu. Člankom 6. stavkom 5. CPR-a predviđeno je i da se podatci iz članka 31. ili članka 33. Uredbe (EZ) 1907/2006 (REACH) navode zajedno s DoP-om.

Obveza obavješćivanja koju ima Komisija utvrđena je u članku 67. stavku 1. prvom podstavku CPR-a kako slijedi:

„Komisija do 25. travnja 2014. procjenjuje posebnu potrebu za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima i razmotriti moguće proširenje obveznih podataka predviđenih člankom 6. stavkom 5. na druge tvari te o tome obavješćuje Europski parlament i Vijeće. U svojim procjenama Komisija mora voditi računa, inter alia, o potrebi da se zajamči visoka razina zaštite zdravlja i sigurnosti radnika koji koriste građevne proizvode i korisnika građevina, uključujući zahtjeve recikliranja i/ili ponovne uporabe dijelova ili materijala.”

Kako bi mogla poštovati tu obvezu, Komisija je naručila neovisnu **„Studiju o posebnim potrebama za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima”** u općem cilju razjašnjenja i analize postojanja posebnih potreba da proizvođači pružaju dodatne podatke o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima.

U Studiji je utvrđeno te je ona usredotočena na 30 sustava koji se odnose na udjel opasnih tvari u građevnim proizvodima. U Studiji je utvrđeno da nijedan sustav specifičan za pojedini sektor nije usredotočen isključivo na taj udjel i da ne obuhvaća samo građevne proizvode. Nacionalno zakonodavstvo, tamo gdje ono postoji, ima mješovit pristup, iako su utvrđeni primjeri usredotočenosti na udjel, osobito kada je riječ o ograničenjima (zabranama) određenih tvari. Studija je ukazala na to da dionici imaju različite stavove o ulozi označivanja udjela na građevnim proizvodima. Oni koji to podržavaju smatraju da ima posebnu vrijednost za provedbu zabrana tvari i olakšavanje primjene ponovne uporabe i recikliranja, iako je većina tih sustava na dobrovoljnoj osnovi.

Komisija je ocijenila nalaze Studije zajedno s pravnim odredbama CPR-a i REACH-a. Nadalje, Komisija je ocijenila napredak usklađivanja u području ocjenjivanja opasnih tvari u građevnim proizvodima te je donijela sljedeće zaključke.

Trenutačnim usklađenim tehničkim specifikacijama za građevne proizvode obuhvaćeni su svi aspekti svojstava proizvoda u odnosu na regulatorne odredbe o tvarima koje su danas na snazi na nacionalnoj i europskoj razini.

Posao u vezi s normizacijom koji se provodi radi razrade europskih metoda ocjenjivanja obuhvaća, među ostalim, sve nacionalne ili europske regulatorne odredbe povezane s

¹ Uredba (EU) br. 305/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o utvrđivanju usklađenih uvjeta za stavljanje na tržište građevnih proizvoda i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/106/EEZ (SL L 88, 4.4.2011., str. 5.).

udjelom. Od subjekata koji utvrđuju norme očekuje se da uskoro uvedu te metode ocjenjivanja u usklađene europske norme, a tijela EOTA-e isto će ih tako primijeniti u europskim dokumentima za ocjenjivanje (EAD-ovi). Taj postupak primjenjuje se svaki put kada se donese novo nacionalno zakonodavstvo ili zakonodavstvo EU-a.

Proizvođač je stoga ovlašten DoP-om informirati o traženim svojstvima proizvoda, prema potrebi uključujući udjel tvari. Time se osigurava raspoloživost tih podataka za sve daljnje korisnike proizvoda.

U skladu s Uredbom REACH proizvode koji su tvari ili smjese u okviru REACH-a i pripadaju specifičnoj podskupini² tvari s vjerojatnim štetnim učinkom na ljudsko zdravlje i okoliš kako su utvrđeni u članku 31. Uredbe REACH mora pratiti sigurnosno-tehnički list niz opskrbeni lanac do bilo kojeg sudionika, isključujući dobavljače za širu javnost i same potrošače. Ta obveza, međutim, nije primjenjiva na proizvode koji su proizvodi. Za te se proizvode u članku 33. Uredbe REACH zahtijeva dostavljanje informacija primateljima (a samo na zahtjevi i potrošačima) kako bi se omogućila sigurna uporaba, a najmanje naziv posebno zabrinjavajućih^{Error! Bookmark not defined.} tvari, kada su one prisutne u proizvodima u koncentraciji većoj od 0,1 % masenog udjela.

U skladu s člankom 6. stavkom 5. CPR-a, ti se podatci moraju pružiti zajedno s DoP-om. Ti podatci (sigurnosno-tehnički listovi za opasne tvari ili podatci o opasnim tvarima sadržanima u građevnom proizvodu) stoga prate građevni proizvod u svim fazama opskrbnog lanca do završnoga krajnjeg korisnika (izvođač radova, radnik i potrošač), čime se proširuje obveza širenja informacija utvrđena u Uredbi REACH.

Međutim, podatci u vezi s REACH-om koje proizvođač mora pružiti uzimaju u obzir zaštita korisnika, radnika i potrošača. Svako buduće proširenje Uredbe REACH kako bi obuhvatila nove tvari automatski će se primijeniti i na obvezu proizvođača građevnih proizvoda da šire relevantne podatke i time idu u korak sa znanstvenim napretkom.

Uzimajući u obzir činjenicu da su informacije koje treba dostaviti ograničene na informacije na temelju članka 31. do 33. REACH-a i nedostatak bilo kakvog eksplicitnog nacionalnog zakonodavstva ili zakonodavstva EU-a kojim bi se zahtijevalo da se DoP-om obuhvate dodatni podatci, obveze u okviru CPR-a za sada ne daju mogućnost da se korisniku pruže informacija o udjelu bilo kojih opasnih tvari u svim građevnim proizvodima stoga što se sigurnosno-tehnički list dostavlja uz DoP samo ako se to zahtijeva u REACH-u. Može se međutim smatrati da se sveobuhvatno bavi nekim važnim pitanjima povezanim sa zdravljem i okolišem.

Štoviše, ako se DoP podnosi zajedno s podacima na temelju REACH-a kako je namjera iz članka 6. stavka 5. CPR-a, to može biti korisno sredstvo, primjerice putem informiranog odabira korisnika i potrošača, za ostvarenje ciljeva visoke razine zaštite ljudskog zdravlja i

² Za detalje vidi poglavlje 3. Zahtjevi da se dostave sigurnosno-tehnički listovi u skladu s člankom 31. Uredbe REACH odnosi se na tvari koje su razvrstane kao opasne, postoje, bioakumulativne i toksične ili vrlo postoje i vrlo bioakumulativne, određene kao posebno zabrinjavajuće tvari utvrđene u skladu s člankom 59. stavkom 1. REACH-a. Slične odredbe odnose se na smjese za koje su informacije za dobavljače dostupne na zahtjev. U članku 33. zahtijeva se u nabavi (i potrošaču na njegov zahtjev) pružanje dovoljno informacija za sigurnu uporabu proizvoda, a najmanje naziv te tvari, o svim posebno zabrinjavajućim tvarima u koncentraciji većoj od 0,1 % masenog udjela.

okoliša ili održivog iskorištavanja resursa, među ostalim, recikliranjem i ponovno uporabom.

U Studiji su prepoznati određeni dobrovoljni sustavi certificiranja i označivanja u kojima se ti ciljevi nastoje ostvariti putem informacija o udjelu tvari u građevnim proizvodima. Oni, međutim, ne bi općenito bili prilagođeni građevnim proizvodima, imali bi ograničenu geografsku pokrivenost i uglavnom ne bi bili obuhvaćeni DoP-om. Studijom se nije pokušalo razviti vlastiti sustav ili procijeniti troškove i koristi proširenja postojećih obveza jednim od tih sustava.

Proizvođači građevnih proizvoda, a posebno MSP-ovi, u odgovoru na anketu iz Studije smatrali su da je svako proširenje trenutnih obveza navođenja podataka znatno i neopravdano opterećenje.

Europska komisija stoga smatra da su za potrebe konsolidiranja unutarnjeg tržišta za građevne proizvode u okviru provedbe Uredbe (EU) 305/2011 posebne potrebe za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima u dostatnoj mjeri riješene trenutnim odredbama CPR-a, a posebno člankom 4. u kombinaciji s člankom 6. stavkom 5. No potreba za daljnjim mogućnostima za informiranje krajnjih korisnika o prisutnosti tvari u građevnim proizvodima, a kao bi se osigurala visoka razina zaštite zdravlja i sigurnosti radnika koji se koriste građevnim proizvodima i korisnika građevinskih radova, uključujući u pogledu zahtjeva za recikliranje i/ili ponovnu uporabu dijelova ili materijala, trebala bi se nadalje procijeniti i po potrebi riješiti u okviru odgovarajućih instrumenata dostupnih u zakonodavstvu EU-a.

Potrebno je naglasiti da prethodno navedeni zaključci o provedbi Uredbe (EU) 305/2011 ne prejudiciraju mogućnost da Komisija, uzimajući u obzir odredbe Ugovora o funkcioniranju Europske unije osim članka 114., pokrene odgovarajuće zakonodavne inicijative.

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

predviđeno člankom 67. stavkom 1. Uredbe (EU) 305/2011

1. Uvod

Ovo se izvješće podnosi Europskom parlamentu i Vijeću kako je predviđeno člankom 67. stavkom 1. Uredbe (EU) 305/2011³ (Uredba o građevnim proizvodima, CPR).

Člankom 6. CPR-a definira se sadržaj proizvođačeve obveze navođenja podataka o svojstvima građevnog proizvoda u obliku izjave o svojstvima (DoP). U skladu s člankom 6. stavkom 5. proizvođač navodi podatke koji se traže u člancima 31. i 33. Uredbe REACH zajedno s izjavom.

Tijekom rasprava koje su prethodile donošenju CPR-a određene države članice razmatrale su proširenje trenutnih odredaba članka 6. stavka 5. CPR-a na posebne podatke o opasnim⁴ tvarima u vezi s udjelom te na dodatne tvari, pri čemu bi oba proširenja nadilazila obveze uvedene Uredbom REACH.

U okviru zakonodavnog postupka donošenja CPR-a od Komisije je naposljetku zatraženo da analizira posebnu potrebu za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima te moguće proširenje obveze navođenja podataka predviđene člankom 6. stavkom 5. Uredbe (EU) 305/2011 na druge tvari. Ta je obveza izvješćivanja uključena u članak 67. stavak 1.

2. Pozadina

Pravilima država članica zahtijeva se da građevine budu projektirane i izgrađene tako da ne ugrožavaju sigurnost osoba, domaćih životinja ni imovine te da nisu štetne za okoliš. Građevine u širem smislu obuhvaćaju zgrade i inženjerske građevine (npr. ceste, mostovi, brane i mreže za uklanjanje otpadnih voda).

Pravila država članica mogu utjecati na zahtjeve uvedene za građevne proizvode. Ti se zahtjevi često odražavaju u nacionalnim normama za proizvode, nacionalnim tehničkim odobrenjima ili drugim nacionalnim tehničkim specifikacijama i odredbama koje se odnose na građevne proizvode. Zbog njihove neusklađenosti navedeni nacionalni regulatorni zahtjevi ometaju trgovinu građevnim proizvodima unutar Europske unije.

Cilj prethodnice CPR-a, Direktive Vijeća 89/106/EEZ⁵ bilo je uklanjanje tehničkih prepreka trgovini u području građevnih proizvoda kako bi se potaknulo njihovo slobodno kretanje na unutarnjem tržištu uspostavom usklađenih tehničkih specifikacija za građevne proizvode.

³ Uredba (EU) br. 305/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o utvrđivanju usklađenih uvjeta za stavljanje na tržište građevnih proizvoda i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/106/EEZ (SL L 88, 4.4.2011., str. 5.).

⁴ U tom se kontekstu u CPR-u verziji na engleskom jeziku upotrebljava formulacija „*hazardous substances*” (hrv. opasne tvari), dok je do tada uobičajeni izraz u građevinskom sektoru bio „*dangerous substances*” (hrv. opasne tvari). Za potrebe ovog Izvješća smatra se da su ti izrazi istovjetni.

⁵ Direktiva Vijeća 89/106/EEZ od 21. prosinca 1988. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica koji se odnose na građevne proizvode (SL L 40 od 11.2.1989., str. 12.)

CPR je zamijenio Direktivu 89/106/EEZ kako bi se pojednostavnio i razjasnio postojeći okvir te kako bi se unaprijedila transparentnost i učinkovitost postojećih mjera. Ne dovodeći u pitanje odredbe drugog nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU-a, u CPR-u se na različitim mjestima, primjerice u uvodnim izjavama 4, 25, 55, članku 28. stavku 2. i članku 67. stavku 1., cilj da se uzmu u obzir nastojanja EU-a u pogledu visoke razine zaštite zdravlja i sigurnosti radnika koji se koriste građevnim proizvodima i korisnika građevinskih radova te ciljevi unapređenja mogućnosti održive gradnje i pojednostavnjenja razvoja ekološki prihvatljivih proizvoda.

Mora se smatrati da je od najveće važnosti postići transparentnost i jasnoću u vezi s ocjenjivanjem svojstava građevnih proizvoda i prikaz tih svojstava u DoP-u koji sastavlja proizvođač. Time se završnim krajnjim korisnicima građevnog proizvoda (kako izvoditeljima radova tako i radnicima te potrošačima) omogućuje da vode računa o tim svojstvima te ih uzmu u obzir kako bi se osiguralo da se svaki proizvod upotrebljava na odgovarajući način, tj. samo kada njegova svojstva ispunjavaju zahtjeve koje je propisao projektant predmetne građevine, a određena su regulatornim odredbama koje su na snazi u mjestu gdje se proizvod upotrebljava.

Kako bi se navedeno postiglo, potrebno je razraditi usklađene tehničke specifikacije u svrhu definiranja europskih metoda i kriterija za ocjenjivanje svojstava građevnih proizvoda. Na temelju navedenih usklađenih tehničkih specifikacija svojstva proizvoda mogu se ocijeniti na zajednički prihvaćeni europski način te potom navesti u DoP-u. DoP-om se stoga navode točni i pouzdani podaci o svojstvima građevnog proizvoda.

U skladu s člankom 4. stavkom 1. CPR-a proizvođač mora sastaviti DoP kada na tržište stavlja građevni proizvod koji je obuhvaćen usklađenom normom ili za koji je izdana europska tehnička ocjena. Presliku DoP-a mora se dodatno dostaviti sa svakim proizvodom koji je stavljen na raspolaganje na tržištu. Člankom 6. stavkom 5. CPR-a predviđeno je i da se podaci iz članka 31. ili članka 33. Uredbe (EZ) 1907/2006 (REACH) navode zajedno s DoP-om. Opseg tih podataka i dostupnost niz lanac opskrbe detaljno se obrađuju u sljedećem poglavlju.

Na primjer, člankom 31. obuhvaćena je šira podskupina tvari nego člankom 33., ali se odnosi samo na proizvode koji su sami tvari ili smjese (npr. boje). Kada se pružaju informacije u skladu s bilo kojim od ta dva članka, one ukazuju samo na prisutnost⁶, a ne na kvantitativne podatke o udjelu tvari u proizvodu.

U vrijeme kad je Europska komisija predstavljala svoj prijedlog nove Uredbe o stavljanju izvan snage Direktive 89/106/EEZ, dionici su iznijeli neke odredbe kojima bi se uvele nove obveze za proizvođače, a kojima su konkretno predviđeni dodatni podaci o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima te naknadna dostava tih podataka u DoP-u ili uz njega kako je predviđeno člankom 6. CPR-a.

Rješenjem koje je naposljetku doneseno u CPR-u te su nove obveze zamijenjene strukturom izvješćivanja. U uvodnoj izjavi 25. CPR-a odabir tog rješenja objašnjeno je kako slijedi:

„Međutim, potrebno je dodatno istražiti posebnu potrebu za informacijom o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima radi upotpunjavanja cijelog niza tvari

⁶ Iznad određene koncentracije ili masenog udjela tvari u proizvodu.

obuhvaćenih u svrhu osiguravanja visoke razine zaštite zdravlja i sigurnosti radnika koji rabe građevne proizvode i samih korisnika građevina, uključujući zahtjeve za recikliranjem i/ili ponovnom uporabom dijelova ili materijala.”

Obveza Komisije u vezi s izvješćivanjem definirana je u članku 67. stavku 1. prvom podstavku CPR-a kako slijedi:

„Komisija do 25. travnja 2014. procjenjuje posebnu potrebu za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima i razmatra moguće proširenje obveznih podataka predviđenih člankom 6. stavkom 5. na druge tvari te o tome obavješćuje Europski parlament i Vijeće. U svojim procjenama Komisija mora voditi računa, inter alia, o potrebi da se zajamči visoka razina zaštite zdravlja i sigurnosti radnika koji koriste građevne proizvode i korisnika građevina, uključujući zahtjeve recikliranja i/ili ponovne uporabe dijelova ili materijala.”

Kako bi se pripremila za ovu obvezu izvješćivanja, Komisija je pokrenula neovisnu studiju o potrebama za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima. Nalazi te studije predstavljeni su u poglavlju 5. ovog izvješća.

3. REACH i njegove posljedice za građevne proizvode

Uredba REACH o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija stupila je na snagu 1. lipnja 2007. Cilj je te Uredbe osigurati visoku razinu zaštite zdravlja ljudi i okoliša, uključujući promicanje alternativnih metoda procjene opasnosti tvari, kao i slobodu kretanja tvari na unutarnjem tržištu, uz istovremeno povećavanje konkurentnosti i inovativnosti.

REACH-om se uvode određene posebne obveze u vezi s pojedinačnim tvarima koje se proizvode, uvoze ili upotrebljavaju u EU-u. REACH-om se teret dokaza stavlja na trgovačka društva. Kako bi postupala u skladu s Uredbom REACH, trgovačka društva moraju registrirati tvari koje proizvode i stavljaju na tržište u EU-u u količini većoj od 1 tone godišnje. U registracijskom dosjeu treba dokumentirati sigurnu upotrebu tvari uključivanjem podataka o opasnostima tvari kojima se podnositelju registracije omogućuje da ih razvrsta i označi te utvrđivanjem mjera upravljanja rizikom i dostaviti te podatke dalje u opskrbnom lancu⁸. Razina podataka koje podnositelj registracije treba dostaviti ovisi o količini tvari koju je registrirao taj pojedinačni podnositelj registracije.

U slučaju tvari proizvedenih ili uvezenih u količinama većima od 10 tona godišnje podnositelji registracije moraju provesti i procjenu kemijske sigurnosti kako bi se utvrdilo jesu li potrebne dodatne mjere za smanjenje rizika i koje su to mjere potrebne.

REACH se odnosi na širok raspon trgovačkih društava u brojnim sektorima, čak i na ona koja možda za sebe ne smatraju da se bave kemikalijama. Građevni proizvodi u okviru REACH-a mogu biti tvari, mješavine ili proizvodi.

⁷ U tom se kontekstu u CPR-u u verziji na engleskom jeziku upotrebljava formulacija „*hazardous substances*” (hrv. opasne tvari), dok je do tada uobičajeni izraz u građevinskom sektoru bio „*dangerous substances*” (hrv. opasne tvari). Za potrebe ove Studije smatra se da su ti izrazi istovjetni.

⁸ Članak 31. Uredbe REACH.

Stoga trgovačka društva koja proizvode ili dostavljaju građevne proizvode moraju postupati u skladu sa zahtjevima utvrđenima u REACH-u:

- Prvo, u skladu s člankom 31. REACH-a u slučaju građevnih proizvoda koji su registrirane tvari ili mješavine (ali ne i u slučaju proizvoda koji su proizvodi u skladu s REACH-om) dobavljač je obavezan primatelju dostaviti sigurnosno-tehničke listove sastavljene u skladu s Prilogom II. REACH-u:
 - i. za sve mješavine razvrstane ili kao opasne⁹, postojane, bioakumulativne i toksične ili vrlo postojane i vrlo bioakumulativne¹⁰, koje su utvrđene kao posebno zabrinjavajuće tvari uključene na popis tvari predloženih za odobrenje¹¹;
 - ii. na zahtjev za nerazvrstane mješavine koje sadržavaju:
 - o najmanje jednu tvar koja predstavlja opasnost za zdravlje ljudi ili okoliš iznad prethodno navedenih graničnih vrijednosti koncentracije¹² ili
 - o tvari koje su postojane, bioakumulativne i toksične ili vrlo postojane i vrlo bioakumulativne u pojedinačnoj koncentraciji $\geq 0,1$ % masenog udjela ili
 - o posebno zabrinjavajuće tvari (engl. *Substances of Very High Concern*, SVHC) koje su uvrštene na popis tvari predloženih za odobrenje zbog drugih razloga ili
 - o tvari za koje su u Zajednici propisane granične vrijednosti izlaganja na radnom mjestu.

Na obvezu iz prethodne podtočke i. primjenjuje se izuzeće ako je mješavina namijenjena širokoj potrošnji i ako je pruženo dovoljno informacija za sigurnu uporabu. U tim slučajevima sigurnosno-tehnički list ne mora se dostaviti, osim ako to zatraži daljnji korisnik ili distributer.

- Drugo, u skladu s člankom 33. REACH-a u slučaju građevnih proizvoda (koji su proizvodi) dobavljači su dužni su dalje u opskrbnom lancu dostaviti dovoljno informacija za sigurnu uporabu proizvoda – a najmanje naziv te tvari – o posebno zabrinjavajućim tvarima (SVHC), ako su prisutne u proizvodima u koncentraciji većoj od 0,1 % masenog udjela. Iste informacije moraju se dostaviti i potrošačima na zahtjev. Osim toga, zahtijeva se obavijest proizvođača/uvoznika proizvoda Europskoj agenciji za kemikalije (engl. *European Chemicals Agency*, ECHA) o prisutnosti SVHC-a u tim proizvodima ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

⁹ Fizikalne opasnosti, opasnosti za zdravlje i okoliš. Vidi Uredbu (EZ) br. 1272/2008 – o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa. Za smjese, one koje ispunjavaju kriterije kao opasne u skladu s Direktivom 1999/45/EZ (koja će se do 1. lipnja 2015. staviti izvan snage Uredbom (EZ) br. 1272/2008).

¹⁰ Utvrđene u skladu s kriterijima iz Priloga XIII. REACH-u.

¹¹ Te tzv. SVHC tvari popisane su u Prilogu XIV. REACH-u. Popis obuhvaća podskupinu karcinogenih, mutagenih, reproduktivno toksičnih tvari, postojanih, bioakumulativnih i toksičnih ili vrlo postojanih i vrlo bioakumulativnih tvari te tvari koje su jednako zabrinjavajuće (imaju svojstva endokrine disrupcije) te služi kao popis tvari predloženih za odobrenje na temelju REACH-a. Popis se stalno ažurira, a do prosinca 2013. na njemu je bilo 151 tvar. Vidi <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>. Komisija je utvrdila Plan za SVHC kako bi se osiguralo da se sve relevantne tvari uvrste na taj popis do 2020.

¹² Članak 31. stavak 3. REACH-a: > 1 % masenog udjela u slučaju neplinovitih smjesa i $> 0,2$ % volumnog udjela u slučaju plinovitih smjesa.

- SVHC je u proizvodima prisutan u ukupnim količinama iznad 1 tone godišnje po proizvođaču/uvozniku i
- tvar je u tim proizvodima prisutna u koncentraciji iznad 0,1 % masenog udjela.

Obavijest se upućuje najkasnije šest mjeseci nakon što je određena SVHC tvar uključena na popis tvari predloženih za odobrenje.

Proizvođače i uvoznike obavještuje se da ažuriraju obavijest ako su se podaci koje su uključili promijenili. Primjeri takvih promjena mogu biti: promjena količinskog raspona tvari, proizvodnja/uvoz različitih proizvoda koji sadržavaju isti SVHC (s npr. različitom uporabom).

- Naposljetku, može se ograničiti proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba određenih opasnih tvari, pripravaka i proizvoda, u skladu s glavom VIII. REACH-a¹³. Niz ograničenja iz Priloga XVII. REACH-u primjenjiv je na građevne proizvode: na primjer, unos 19. o arsenovim spojevima, unos 31. o krezotu u kojem se ograničava njegova upotreba kao sredstva za zaštitu drva (ali su dopuštena određena odstupanja) i unos 47. o kromu VI u kojem se ograničava njegova upotreba u cementu i pripravcima koji sadržavaju cement (ali se dopušta odstupanje za upotrebu u kontroliranim zatvorenim i potpuno automatiziranim procesima).

Ukratko, REACH-om se uvodi niz obveza za građevinski sektor s obzirom na to da se ta Uredba izravno primjenjuje na proizvodnju građevnih materijala ili njihovih kemijskih komponenti, ali i na daljnja trgovačka društva koja se bave građevinarstvom koja upotrebljavaju kemikalije tijekom procesa izgradnje. Usto, podatke o zdravlju i okolišu predviđeni REACH-om treba upotrebljavati u ocjenjivanju rizika građevnih proizvoda.

Stoga, ako podnositelj registracije postupi sukladno s REACH-om, rješavaju se rizici štete za zdravlje i okoliš koji mogu postojati zbog izlaganja količini tvari koju je registrirao i tijekom registrirane uporabe npr. tijekom proizvodnje građevnih materijala, upotrebe građevnih materijala koji sadržavaju kemikalije na gradilištima, oslobađanja tijekom radnog vijeka zgrada i oslobađanja tijekom razgradnje.

REACH nije jedini propis kojim se rješavaju ti rizici. U načelu, rizici kvara materijala ili rizici koji proizlaze iz nepropisne uporabe nisu riješeni u okviru sukladnosti s REACH-om, već drugim zakonodavstvom. Sukladnost s obvezom registracije iz REACH-a osim toga ne obuhvaća probleme povezane s ukupnom izloženosti i krajem životnog vijeka proizvoda, koji se za neke onečišćujuće tvari rješavaju daljnjim mjerama REACH-a za upravljanje rizikom kao što su ograničenja i odobrenja, sektorsko zakonodavstvo EU-a (npr. Uredba o hlapivim organskim spojevima u otapalima i bojama), standardi zaštite okoliša, odredbe o označivanju, zakonodavstvo o otpadu itd.

U kontekstu učinkovitosti REACH-a Komisija je nedavno dovršila evaluaciju kojom su obuhvaćeni svi elementi REACH-a. Nakon temeljitog ispitivanja i primjećujući da je prerano kako bi se procijenio puni utjecaj jer sve odredbe još nisu u potpunosti operativne¹⁴, Komisija

¹³ Vidi Prilog XVII. Uredbi REACH.

¹⁴ Rok za registraciju predregistriranih tvari ispod 100 t tek je 2018. U tijeku je sastavljanje popisa tvari predloženih za odobrenje, a prvi zahtjevi za odobrenje obrađeni su tek u 2014. No svi elementi evaluacije REACH-a već su u potpunosti operativni.

je zaključila da REACH¹⁵ ispunjava sve ciljeve koji su mogli biti ocijenjeni i odlučila je da neće predložiti promjene odredaba te Uredbe.

Međutim, utvrđena su neka područja koja izazivaju zabrinutost u vezi s utjecajem REACH-a na MSP-ove. Komisija je zaključila da postoji potreba za smanjenjem štetnog utjecaja REACH-a na one MSP-ove koji su pogođeni nekim postupcima iz REACH-a kao što su registracija i odobrenje. To je od velike važnosti za građevinski sektor, s obzirom na to da su određeni mali izvođači građevinskih radova suočeni s izazovima u vezi sa sukladnošću s REACH-om. Komisija je isto tako prepoznala potrebu za podizanjem svijesti među svim daljnjim sektorima, uključujući građevinski sektor, o pravilnom tumačenju i postupanju u skladu obvezama iz REACH-a.

4. Razvoj događaja i procesi koji se temelje na CPR-u

4.1. Mehanizam usklađivanja

Cilj je CPR-a konsolidirati unutarnje tržište građevnih proizvoda osiguravanjem ukidanja neopravdanih tehničkih prepreka prekograničnoj trgovini. Mehanizam za postizanje navedenoga je sljedeći:

CPR-om se predviđa uspostava usklađenih tehničkih specifikacija koje su svi čimbenici u građevinskom sektoru obvezni slijediti:

- tijela država članica iznose svoje zahtjeve za upotrebu građevnih proizvoda na svojem državnom području upućivanjem na metode ocjenjivanja (koje se temelje na testovima, izračunima ili opisnim odredbama) i razvrstavanja utvrđena u usklađenim tehničkim specifikacijama (članak 8. stavci 3. do 6. i članak 17. stavak 5. *in fine* CPR-a).
- proizvođači navode svojstva svojih proizvoda u DoP-u primjenom usklađenih tehničkih specifikacija (članci 4. i 8. CPR-a). Ti će podatci biti stavljeni na raspolaganje cijelom daljnjem opskrbnom lancu.
- projektanti propisuju svojstva proizvoda koji će se upotrebljavati u građevinama upućujući na iste usklađene tehničke specifikacije kako bi dokazali sukladnost sa zahtjevima koje su odredila javna tijela te sa zahtjevima svojstava koja proizlaze iz projektnih odabira.
- izvođači radova / korisnici kupovat će građevne proizvode koji imaju potrebna svojstva za predviđenu upotrebu, kako je propisao projektant na temelju, ponovno, usklađenih tehničkih specifikacija.

Usklađene tehničke specifikacije definirane su u članku 2. stavku 10. CPR-a kao usklađene norme i europski dokumenti za ocjenjivanje.

Usklađene norme razrađuju CEN/CENELEC na temelju mandata koje daje Europska komisija nakon savjetovanja s tijelima država članica i drugim dionicima (proizvođačima, prijavljenim tijelima, potrošačima itd.).

Cilj je tog opširnog savjetovanja osigurati da se u mandatima koje Komisija uputi CEN/CENELEC-u uzmu u obzir svi zakonodavni zahtjevi koji su uvedeni u državama članicama, a koji predstavljaju prepreke trgovini.

¹⁵ COM(2013) 49

Tehnički odbori CEN/CENELEC-a koji razrađuju usklađene EN-ove uzimaju u obzir prethodno navedene mandate te se stoga u usklađenim EN-ovima u obzir uzimaju svi nacionalni i europski regulatorni zahtjevi za koje su već razvijene mjerne/ispitne metode i koji se upotrebljavaju na nacionalnoj razini ili razini EU-a. Stoga proizvođači mogu navesti svojstva svojih proizvoda u odnosu na te zahtjeve. Završni krajnji korisnici građevnog proizvoda (kako izvoditelji radova tako i radnici te potrošači) isto tako mogu voditi računa o tim svojstvima te ih uzeti u obzir kako bi se osiguralo da se svaki proizvod upotrebljava na odgovarajući način, tj. samo kada njegova svojstva ispunjavaju zahtjeve koje je propisao projektant predmetne građevine, a određena su regulatornim odredbama koje su na snazi u mjestu gdje se proizvod upotrebljava.

4.2. Kako se nove regulatorne potrebe mogu zadovoljiti?

Ako države članice smatraju da je potrebno utvrditi nove regulatorne odredbe o svojstvima građevnih proizvoda, moraju obavijestiti Komisiju i ostale države članice o novim nacrtima propisa postupkom utvrđenim Direktivom 98/34/EZ. Time se omogućuje da Komisija i države članice budu obaviještene o novim opravdanim regulatornim aspektima i da pokrenu postupak odgovarajuće izmjene mandata radi uključivanja potrebnih promjena u usklađene tehničke specifikacije. Komisija bi jednako postupila ako bi se regulatorne odredbe EU-a o svojstvima određenih građevnih proizvoda promijenile ili donijele na razini EU-a.

Prethodno navedenim postupkom osigurava se da mandati i posljedično usklađene europske norme budu ažurirani opravdanim nacionalnim zahtjevima.

4.3 Od temeljnog zahtjeva 3 i 7 do usklađenih tehničkih specifikacija

Temeljni zahtjevi CPR-a o građevinama (tj. zgradama i inženjerskim građevinama) obuhvaćaju zahtjev br. 3 i zahtjev br. 7 kako slijedi:

„3. Higijena, zdravlje i okoliš

Građevina mora biti projektirana i izgrađena tako da tijekom svog životnog ciklusa ne ugrožava higijenu ili zdravlje i sigurnost radnika, stanovnika ili susjeda te da tijekom svog životnog ciklusa nema previše velik utjecaj na kvalitetu okoliša ili klimu, tijekom gradnje, uporabe ili uklanjanja, a posebno kao rezultat sljedećih pojava:

- (a) ispuštanja otrovnog plina;*
- (b) emisije opasnih tvari, hlapljivih organskih sastojaka (VOC), stakleničkih plinova ili opasnih čestica, u unutarnji ili vanjski zrak;*
- (c) emisije opasnog zračenja;*
- (d) otpuštanja opasnih tvari u podzemne vode, morske vode, površinske vode ili tlo;*
- (e) otpuštanja opasnih tvari u pitku vodu ili tvari koje inače imaju negativan utjecaj na pitku vodu;*
- (f) pogrešnog ispuštanja otpadnih voda, emisije dimovodnih plinova ili pogrešnog odlaganja krutog ili tekućeg otpada;*
- (g) prisutnosti vlage u dijelovima građevine ili na površinama u građevini.”*

i

„7. Održiva uporaba prirodnih izvora

Građevine moraju biti projektirane, izgrađene i uklonjene tako da je uporaba prirodnih izvora održiva i da je posebno zajamčena:

- (a) ponovna uporaba ili mogućnost recikliranja građevine, njezinih materijala i dijelova nakon*

- uklanjanja;*
- (b) trajnost građevine;*
- (c) uporaba ekoloških sirovina i sekundarnih materijala pri gradnji građevine.”*

Ove odredbe čine okvir prema kojem su u državama članicama posebno uređene opasne tvari.

Iako se temeljni zahtjev br. 3 odnosi na emisiju/oslobađanje opasnih tvari, na snazi su regulatorne odredbe u kojima se upućuje na udjel opasnih tvari u njima kako bi se osigurale ograničene emisije iz građevnih proizvoda te uspostavile racionalne metode za ocjenjivanje tih emisija.

4.3.1. Odredbe u usklađenim normama:

Radi pružanja informacija proizvođačima i subjektima koji utvrđuju norme te ublažavanja poteškoća koje proizlaze iz neusklađenosti nacionalnih odredaba tijekom razdoblja razrade europskih metoda ocjenjivanja, Komisija je uspostavila bazu podataka koja je dostupna na internetu na stranici: <http://ec.europa.eu/enterprise/construction/cpd-ds/index.cfm>

Baza podataka sadržava nacionalne regulatorne odredbe država članica koje su dale svoj doprinos u ovom postupku. Baza podataka pomoć je proizvođačima koji trebaju navesti svojstva svojih proizvoda u tim državama članicama.

Radi razrade europskih metoda ocjenjivanja u vezi s opasnim tvarima Komisija je 2005. CEN/CENELEC-u izdala mandat M/366 (koji se temeljio na Direktivi 89/106/EEZ), u kojem je zatražila razvoj horizontalnih metoda ocjenjivanja za opasne tvari.

Odredbom IV.7. mandata propisuje se sljedeće:

- „Razvojem horizontalnih normi mjerenja/testiranja ... utvrđuju se i obuhvaćaju svi proizvodi i obitelji proizvoda za koje su ispunjena sljedeća tri uvjeta:*
- europski ili nacionalni propisi ograničavajući su ili se njima zabranjuje emisija ili udjel opasne tvari;*
 - utvrđene su postojeće ili potencijalne prepreke trgovini;*
 - metode mjerenja/testiranja za te određene regulirane opasne tvari već su razvijene i upotrebljavaju se na nacionalnoj razini ili na razini EU-a.”*

Odredbom IV.9. istog mandata propisuje se sljedeće:

- „Zbog regulatornih zahtjeva (npr. udjela ograničenih i zabranjenih tvari u građevnim proizvodima) ... namjerava se razmotriti i norme mjerenja/testiranja udjela.”*

U Prilogu 3. mandatu M/366 definiran je „Tehnički opis posla za norme mjerenja/testiranja iz mandata namijenjene udjelu reguliranih opasnih tvari u građevnim proizvodima”.

Komisija je time od CEN/CENELEC-a zatražila razvijanje metode ocjenjivanja za opasne tvari koje su uređene nacionalnim ili europskim zakonodavstvom.

Tehnički odbor CEN-a TC/351 preuzeo je posao koji je zatražen mandatom M/366. U siječnju 2014. Tehnički odbor finalizirao je sljedeće dokumente:

CEN/TS 16516:2013: Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja opasnih tvari – Određivanje emisija u zrak u zatvorenom prostoru

CEN/TR 16496:2013: Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja opasnih tvari – Upotreba

usklađenih horizontalnih metoda procjene

- CEN/TR 16410:2012:** Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja opasnih tvari – Prepreke uporabi – Proširenje na CEN/TR 15855 Prepreke trgovini.
- CEN/TR 16220:2011:** Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja opasnih tvari – Dodatak za uzorkovanje.
- CEN/TR 16098:2010:** Građevni proizvodi: Procjena otpuštanja opasnih tvari – Koncept horizontalnih postupaka testiranja u skladu sa zahtjevima Direktive o građevnim proizvodima.
- CEN/TR 16045:2010:** Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja opasnih tvari – Udjel reguliranih opasnih tvari – Odabir analitičkih metoda.
- CEN/TR 15858:2009:** Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja reguliranih opasnih tvari iz građevnih proizvoda na temelju postupaka WT/WFT.
- CEN/TR 15855:2009:** Građevni proizvodi – Procjena otpuštanja opasnih tvari – Prepreke trgovini.

Popis radnih stavki koje još nisu finalizirane dostupan je na:

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:22:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:510793,25&cs=135BD767027D4B4E081006EF46B5E957C

Komisija je, kao dodatnu mjeru usklađivanja, revidirala niz mandata CEN-a za građevne proizvode radi pokretanja postupka za ažuriranje usklađenih normi za proizvode uvođenjem metoda ocjenjivanja opasnih tvari koje su razvijene na temelju mandata M/366.

Poseban naglasak stavljen je na precizno utvrđivanje svih nacionalnih propisa o sadržaju i/ili emisiji iz građevnih proizvoda (okvirni popis tvari i propisa uključen je u svim mandatima kao Prilog II.) i njihove važnosti za građevne proizvode.

Usto, svaka izmjena postojećih mandata CEN-a (za razradu usklađenih normi za građevne proizvode) u Prilogu I. sadržava popis tvari za svaku proizvodnu normu i upućivanje na relevantne nacionalne regulatorne zahtjeve.

Službe Komisije blisko surađuje s državama članicama kako bi se utvrdile te ključne značajke u odnosu na temeljni zahtjev 7 (npr. u odnosu na mogućnost recikliranja građevnih proizvoda, ekološki prihvatljive sirovine itd.) Sve potrebe u odnosu na opasne tvari utvrđene u okviru temeljnog zahtjeva 7 bit će obuhvaćene i mandatom M/366.

Komisija je razvila i okvire za usklađivanje (kriteriji i metodologije) za označivanje i evaluaciju na temelju učinaka na zdravlje emisija u zatvorenom prostoru iz građevnih proizvoda¹⁶. Ti okviru razvijeni su u skladu sa zahtjevima iz temeljnog zahtjeva br. 3 CPR-a, CEN/TS-a 16516:2013 i smjernicama za REACH te se mogu uzeti u obzir za buduću konvergenciju i usklađivanje postojećih sustava označivanja u Europi.

¹⁶ JRC ECA Izvješće br. 29: Okvir za usklađivanje za evaluaciju na temelju učinaka na zdravlje emisija u zatvorenom prostoru iz građevnih proizvoda u Europi (EU-LCI), EUR 26168 EN, 2013.

JRC ECA Izvješće br. 27: Okvir za sustav označivanja proizvoda za uporabu u zatvorenom prostoru u EU, EUR 25276 EN, 2012.

4.3.2. Odredbe za izdavanje ETA-e (za proizvode koji nisu obuhvaćeni usklađenim normama):

Za proizvode koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni usklađenim normama proizvođač može u skladu s člankom 19. stavkom 1. CPR-a podnijeti zahtjev za dobivanje europske tehničke ocjene (ETA). Tu europsku tehničku ocjenu izdaje jedno od tijela za tehničko ocjenjivanje koje u tu svrhu imenuju države članice.

Radi određivanja ocjena potrebnih za proizvode koji nisu obuhvaćeni usklađenim normama, EOTA (organizacija TAB-ova) je prikupila nacionalne odredbe u vezi s udjelom opasnih tvari, a upotrijebila je i relevantne podatke dostupne u CEN-u. Rezultat navedenoga bila je razrada kontrolne liste koju tijela EOTA-e primjenjuju za ocjenjivanje proizvoda kako bi izdali europsku tehničku ocjenu.

Navedena je kontrolna lista dostupna na www.eota.eu kao „34. tehničko izvješće EOTA-e: Kontrolna lista za ETAG-ove/CUAP-ove/ETA-ove – Udjel i/ili oslobađanje opasnih tvari u proizvodima/sklopovima”.

5. Rezultati Studije o posebnim potrebama za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima i rasprava

5.1. Okvir Studije

Komisija je naručila „**Studiju o posebnim potrebama za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima**” s općim ciljem utvrđivanja postoji li bilo kakva potreba da proizvođači pružaju dodatne podatke o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima. Navedeno je ispitano u kontekstu zaštite zdravlja i sigurnosti ne samo radnika koji ugrađuju/upotrebljavaju građevne proizvode, već i svih osoba koje žive u zgradama i upotrebljavaju inženjerske građevine tijekom njihova cijelog životnog ciklusa.

Stoga je primarni fokus Studije bio predstaviti podatke o sustavima certificiranja i označivanja građevnih proizvoda kojima se ocjenjuje udjel opasnih tvari u građevnim proizvodima. Nije se procijenio utjecaj pojedinačnih sustava na zdravlje i sigurnost radnika i korisnika građevinskih radova ili trošak njezine provedbe. Studijom se isto tako nije istražio aspekt proširenja informacija o udjelu drugih tvari niti pitanja recikliranja / ponovne uporabe.

Kako bi se ispunili njezini ciljevi i osiguralo da su u obzir uzeti svi relevantni sustavi i zakonodavstvo, izvoditelji (RPA i Tecnalia) obavili su opširan pregled literature relevantnog zakonodavstva i sustava certificiranja/označivanja. U mjeri u kojoj je to bilo moguće ispitano je europsko i nacionalno zakonodavstvo koje sadržava odredbe o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima. Usto, ugovaratelj koji je izradio Studiju uzeo je u obzir druge izvore informacija, uključujući odgovore dionika u postupku savjetovanja koji je obavljen za potrebe Studije.

Osim toga, više od 300 dionika pozvano je na sudjelovanje u internetskom postupku savjetovanja. Isto tako, u Bruxellesu su održane dvije radionice čime je timu koji je izradio Studiju omogućeno da prikupi dodatne informacije od ključnih udruženja u industriji i tijela država članica, od kojih neke upravljaju analiziranim sustavima.

Analiza je bila usmjerena na to temelje li se postojeći sustavi samo na određivanju općih zahtjeva te uzimaju li u obzir posebne planirane uporabe proizvoda. U Studiji se, prema potrebi, ispitalo i kako su unutar njih definirani rizici za potrošače, radnike i za okoliš te koje

su tvari i rizični scenariji odabrani.

Fokus je bio na javnim i privatnim sustavima:

- zakonodavstvo Europske unije ili upravne prakse, kojima se zahtijeva ocjenjivanje i/ili navođenje udjela opasnih tvari, posebno u građevnim proizvodima (npr. Direktiva o pitkoj vodi ili tehničke smjernice o zelenoj javnoj nabavi);
- nacionalno ili regionalno zakonodavstvo ili upravne prakse, kojima se zahtijeva ocjenjivanje i/ili navođenje udjela opasnih tvari, posebno u građevnim proizvodima;
- javni i privatni sustavi koji se trenutačno u tim zemljama upotrebljavaju, među ostalim, za građevne proizvode na nacionalnoj i regionalnoj razini (npr. Blauer Engel, Nordic Swan).

Emisija opasnih tvari iz građevnih proizvoda nije bila predmet ove Studije. Kako je objašnjeno u prethodnim poglavljima ovog izvješća, taj je aspekt obuhvaćen poslom europske normizacije u tom području, a uzet će se u obzir u okviru obveza za navođenje svojstava.

U okviru ispitivanja sustava koji se odnose isključivo na udjel, ugovaratelj je ispitao kako je utvrđen udjel opasnih tvari (npr. izjava proizvođača, kontrola treće strane, uporaba posebnih oznaka). U izvješću se istražilo i koji su građevni proizvodi stvarno obuhvaćeni tim sustavima: Koliko je bila važna planirana upotreba tih proizvoda u zgradi (inženjerskoj građevini) prilikom određivanja zahtjeva i odabira tvari koje trebaju biti navedene? U slučaju primjene metoda testiranja koje su metode primijenjene (npr. ISO norme, europske norme (EN) ili nacionalne norme, testovi koje su razvili pružatelji sustava)? Koliko se često proizvodi testiraju u okviru tih sustava? Kako se odabiru tijela za testiranje ili za certifikaciju (jesu li specijalizirana za građevne proizvode ili općenito za širi raspon)? Koje mjere treba poduzeti kako bi se osiguralo neutralno i pouzdano ocjenjivanje proizvoda?

U širem kontekstu, u Studiji su se proučavale količina i kvaliteta podataka koji se pružaju daljnjim korisnicima:

- Je li cjelovit popis tvari pružen s deklaracijom proizvoda? Jesu li podatci zbirni?
- Tko je preuzelo konačnu odgovornost za ispravnu deklaraciju?
- Je li bio utvrđen jasan i mjerljiv cilj (npr. smanjenje tvari upotrijebljenih u proizvodima, manje slučajeva bolesti zbog učinaka opasnih tvari u građevnim proizvodima)?
- Kako su ti ciljevi postavljeni?
- Koliko su često ocjenjivani?

Završno izvješće Studije javno je dostupno na *web*-mjestu:

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/studies/index_en.htm

5.2. Nalazi Studije

5.2.1. Sustavi koji se odnose na građevinski sektor s kriterijima u vezi s udjelom

Studija je bila usredotočena na sustave s kriterijima samo u vezi s udjelom. Međutim, zbog činjenice da je utvrđen samo jedan sustav koji je usredotočen isključivo na udjel u proizvodu, u Studiji su razmotreni i dvostruki sustavi, tj. oni koji se oslanjaju na mješovite pristupe na temelju udjela i emisija. S time na umu, utvrđeno je 30 sustava za koje se čini da a) imaju uspostavljene zahtjeve posebno za građevne proizvode i b) uzimaju u obzir sadržaj proizvoda.

Ti su sustavi navedeni u tablici u nastavku. Sustavi koji imaju samo kriterije u vezi s emisijom i sustavi koji nemaju uspostavljene posebne kriterije za građevne proizvode nisu obuhvaćeni završnim izvješćem Studije.

Sustavi koji su razmatrani u Studiji	
AENOR Medioambiente	Milieukeur
Architettura Naturale (ANAB)	Natureplus
Association of Environmentally Friendly Carpets (GUT)	NF Environment
Austrijski institut za zdravlje i ekološku gradnju (IBO)	Nordic Swan
BASTA	SundaHus Miljödata
Blue Angel	BRE Environmental Assessment Method (BREEAM)
BRE Global	DGNB System
Byggarubedömningen (BVB)	Eco Green Building
Cradle to Cradle	Europski znak zaštite okoliša
DGNB Navigator	Znak zaštite okoliša (nacionalni) Austrija
Ecocycle Council – Building Product Declaration (BPD3)	El Distintiu (katalonski znak zaštite okoliša)
Eco-Institut Label	Znak zaštite okoliša (nacionalni) Hrvatska
ECOpduct	Znak zaštite okoliša (nacionalni) Češka Republika
EMICODE	Znak zaštite okoliša (nacionalni) Mađarska
GISCODE	Znak zaštite okoliša (nacionalni) Slovačka

Navedenih 30 utvrđenih sustava vrlo su različiti u smislu ciljeva, područja primjene, kriterija i postupaka.

5.2.2. Ciljevi sustava

Ciljevi velike većine utvrđenih sustava nisu usredotočeni samo na zdravlje građevinskih radnika i korisnika građevnih proizvoda. Motiv većine sustava jest niz faktora. Usto, neki su sustavi samostalni alati, dok su drugi komplementarni sustavi kojima se certificiraju cijele zgrade. Druga ključna razlika odnosi se na ciljnu publiku tih 30 sustava, tj. jesu li usmjereni na stručnjake, potrošače ili oboje. Razlikama u ciljevima mogu se donekle objasniti različiti pristupi koje su prihvatili različiti sustavi, a u nekim slučajevima njima se može objasniti uključivanje kriterija u vezi s udjelom.

5.2.3. Zemljopisna rasprostranjenost

Većina sustava pretežno se upotrebljava u državi članici njihova podrijetla, a u manjoj mjeri u drugim zemljama. Sustav koji se najviše primjenjuje jest Blue Angel, koji se upotrebljava u 21 europskoj zemlji. Zemljopisna rasprostranjenost može biti rezultat namjernog širenja na druga tržišta, ali može nastati i spontano ako se sustavi šire nekontrolirano zbog potražnje kupaca građevnih proizvoda. Gotovo polovina sustava podrijetlom je iz dviju zemalja (Njemačka i Švedska), što je vjerojatno posljedica visoke razine svijesti u pogledu ljudskog zdravlja i pitanja okoliša.

5.2.4. Opseg proizvoda

Samo se jednim sustavom (IBO) certificiraju isključivo građevni proizvodi. Raspon proizvoda koji se certificiraju preostalim sustavima jest promjenjiv, iako su utvrđene neke tipične strukture. Uspoređujući relativni postotak građevnih proizvoda koji se certificiraju sustavima, utvrđeno je da se sustavima koje pretežno upotrebljavaju stručnjaci obično certificira veći postotak građevnih proizvoda.

Postotak građevnih proizvoda koji se certificiraju znakovima zaštite okoliša mnogo je niži. To ne začuđuje s obzirom na to da je opći cilj tih sustava promicanje proizvoda s manjim utjecajem na okoliš u usporedi s jednakovrijednim proizvodima. Kao rezultat tog širokog područja primjene proizvodi certificirani prema tim sustavima u rasponu su od tonera i patrona do drvenih podova. Tim širokim rasponom proizvoda može se objasniti zašto se kriteriji tih sustava odnose na konkretne proizvode.

Građevni proizvodi koji će se najvjerojatnije certificirati sustavom jesu podovi, izolacija, beton, žbuka i injekcijska masa. Podovi su možda proizvod koji će se najvjerojatnije certificirati jer te proizvode na tržište mogu stavljati različiti sustavi koji se obraćaju tržištu kako stručnjaka tako i potrošača.

5.2.5. Razmatrane tvari

U velikoj većini sustava definiraju se tvari koje su ograničene, dok se u nekima upućuje na europsko zakonodavstvo (najčešće REACH ili Direktivu o opasnim tvarima 67/548/EEZ¹⁷ ili na Uredbu (EZ) 1272/2008¹⁸ o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa) ili na nacionalne propise. Čini se da su neke tvari popularni cilj brojnih sustava. Primjerice, to su tvari razvrstane kao karcinogene, mutagene, reproduktivno toksične, postojeane organske onečišćujuće tvari, teške kovine i ftalati.

5.2.6. Kriteriji/postupci za ocjenjivanje

Pet sustava koji su poslužili kao studija slučaja oslanja se na različite pristupe za ocjenjivanje sukladnosti, pri čemu se odražavaju razlike u njihovim ciljevima i ulogama. Općenito govoreći, mogući pristupi ocjenjivanju kriterija sa sustavima certificiranja i označivanja uključuju:

- potpunu ili djelomičnu proizvođačevu samocertifikaciju;
- ispitivanje dokumenata koje dostavio proizvođač, uključujući obrasce zahtjeva i sigurnosno-tehničke listove organizatora sustava; to može uključivati zahtjev za dodatne podatke proizvođača i može zahtijevati da proizvođač testira svoje proizvode i
- testove koje provodi neovisno tijelo.

Neki se sustavi oslanjaju na samocertifikaciju proizvođača, dok drugi zahtijevaju da se proizvodi za koje je podnesen zahtjev za certifikaciju testiraju. Osim toga, postupak odobrenja za neke sustave uključuje nadzor mjesta proizvodnje. Općenitije, jasno je da neki sustavi upotrebljavaju samo jedan od prethodno navedenih pristupa, dok se mnogi oslanjaju na kombinaciju različitih metoda i postupaka ocjenjivanja (npr. u prvoj fazi ocjenjivanje može uključivati ispitivanje dokumentacije koju je dostavio proizvođač, a potom slijedi neovisno

¹⁷ Direktiva Vijeća 67/548/EEZ od 27. lipnja 1967. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih tvari (SL 196, 16.8.1967., str. 1.). Ona će do 1. lipnja 2015. biti stavljena izvan snage Uredbom (EZ) br. 1272/2008.

¹⁸ Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006 (SL L 353, 31.12.2008., str. 1.).

testiranje kako bi se utvrdila sukladnost s određenim kriterijima).

5.2.7. Načini za komuniciranje „sukladnosti”

Utvrđene su dvije glavne metode. Prva (primjenjuje je 75 % sustava) je upotreba logotipa ili oznake koja je prikazana na proizvodu, ambalaži, pratećim dokumentima ili u marketinškoj literaturi. Druga metoda, koji primjenjuje 64 % sustava, uključuje objavljivanje popisa certificiranih proizvoda na internetu.

5.2.8. Opseg primjene sustava

Različiti sustavi primjenjuju se u različitoj mjeri. BASTA (na temelju udjela) trenutačno obuhvaća oko 80 000 proizvoda, dok se drugi sustavi primjenjuju na samo nekoliko građevnih proizvoda. To uvelike može biti rezultat različitih pristupa registraciji proizvoda i vremena koliko sustav djeluje (npr. BASTA se oslanja na samocertifikaciju proizvođača, a postoji od 2007.).

5.2.9. Nacionalno zakonodavstvo

U Studiji je utvrđeno samo nekoliko primjera nacionalnog zakonodavstva koje je ponajprije usredotočeno na udjel potencijalno opasnih tvari u građevnim proizvodima. Ako takvo zakonodavstvo postoji, primjenjuje se mješoviti pristup: za neke tvari ili skupine tvari uvedena su ograničenja emisija, za druge udjel tvari u proizvodu iznad određene najveće vrijednosti. Najpoznatiji je vjerojatno zahtjev u pogledu označivanja građevnih proizvoda koji su istovremeno i tvari i smjese u okviru Uredbe CLP¹⁸.

U smislu opsega proizvoda, određeno zakonodavstvo usredotočeno je na pojedinačne građevne proizvode, dok je drugim zakonodavstvom obuhvaćen niz građevnih proizvoda.

U smislu utvrđivanja reguliranih tvari u zakonodavstvu se ili upućuje na skupine tvari ili na nazive konkretnih tvari. Mjere predviđene zakonodavstvom isto se tako mogu razlikovati, pri čemu su određenim zakonodavstvom ograničene imenovane tvari, dok se drugim zakonodavstvom zahtijeva navođenje takvih tvari.

5.2.10. Pristup koji se temelji na udjelu – rasprava

Uz zakonodavne odredbe, u Studiji je utvrđeno 30 sustava za certificiranje i označivanje kojima su obuhvaćeni građevni proizvodi i koji imaju, među ostalim, kriterije na temelju udjela. Samo se jedan, međutim, za sve kombinacije proizvoda/tvari isključivo oslanja na zahtjeve u vezi s udjelom (BASTA) jer testiranje emisija najvjerojatnije može biti komplicirano, skupo te zahtijeva vanjske stručnjake.

Važnost ocjenjivanja emisija iz proizvoda u određenoj je mjeri opće prihvaćeno, a neki dionici s kojima je obavljeno savjetovanje napomenuli su da, čak i za ponovnu uporabu i recikliranje, stvarni testovi izlučivanja mogu biti pouzdaniji od prikupljenih podataka koji se temelje na udjelu.

Podatci o udjelu tvari u proizvodima, međutim, isto su tako bitna značajka provedbe nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU-a, posebice kada je riječ o zabranama i prisutnosti posebno zabrinjavajućih tvari (SVHC). Iako je vrlo važno za potporu ciljevima EU-a u pogledu visoke razine zaštite ljudskog zdravlja i okoliša, ograničeno područje primjene CPR-a nije instrument za sustavno dostavljanje podataka o udjelu tvari u građevnim proizvodima. Međutim, ti podatci mogu poslužiti za daljnje promicanje, primjerice putem informiranog odabira korisnika i potrošača, razvoja i uporabe ekološki prihvatljivih građevnih proizvoda ili održivog iskorištavanja resursa, među ostalim, recikliranjem i ponovnom

uporabom. Ovom Studijom nije se pokušalo razviti vlastiti sustava ili procijeniti troškove i koristi proširenja postojećih obveza jednim od tih sustava.

5.2.11. Utjecaj na proizvođače, osobito MSP-ove

Savjetovanjem s proizvođačima građevnih proizvoda internetskim upitnicima i tijekom rasprave o nalazima Studije postalo je jasno da proizvođači smatraju da bi svako proširenje njihovih obveza dostavljanja podataka o opasnim tvarima daljnjem opskrbnom lancu predstavljalo neopravdano opterećenje, posebno za MSP-ove.

6. Zaključci

Trenutačnim usklađenim tehničkim specifikacijama za građevne proizvode obuhvaćeni su svi aspekti svojstava proizvoda u odnosu na regulatorne odredbe o opasnim tvarima koje su danas na snazi na nacionalnoj i europskoj razini.

Posao u vezi s normizacijom koji se provodi na temelju Mandata M/366 radi razrade europskih metoda ocjenjivanja obuhvaća, među ostalim, nacionalne ili europske regulatorne odredbe povezane s udjelom. Od subjekata koji utvrđuju norme (CEN) očekuje se da uskoro uvedu te metode ocjenjivanja u usklađene europske norme, a tijela EOTA-e isto će ih tako primijeniti u europskim dokumentima za ocjenjivanje (EAD-ovi).

Proizvođač je stoga ovlašten DoP-om informirati o traženim svojstvima proizvoda, prema potrebi uključujući udjel opasnih tvari. Time se osigurava raspoloživost tih podataka za sve daljnje korisnike proizvoda. Proizvođač je na temelju CPR-a obavezan uz DoP pružiti podatke koji se traže u članku 31. (sigurnosno-tehnički listovi za proizvode koji su sami opasne¹⁹ tvari ili smjese) ili u članku 33. (dovoljno informacija za sigurnu uporabu, uključujući najmanje naziv tvari, kada proizvod sadržava posebno zabrinjavajuću tvar u koncentraciji većoj od 0,1 % masenog udjela) Uredbe REACH.

U skladu s člankom 6. stavkom 5. CPR-a ti se podatci moraju dostaviti zajedno s DoP-om. Ti podatci (sigurnosno-tehnički listovi za opasne tvari ili podatci o opasnim tvarima sadržanima u građevnom proizvodu) stoga prate građevni proizvod u svim fazama opskrbnog lanca do završnoga krajnjeg korisnika (izvoditelj radova, radnik i potrošač).

Podacima u vezi s REACH-om koje proizvođač može biti dužan pružiti uzima se u obzir zaštita korisnika, radnika i potrošača. Svako buduće proširenje Uredbe REACH kako bi obuhvatila nove tvari automatski će se primjenjivati i na obvezu proizvođača građevnih proizvoda da šire relevantne podatke i time idu ukorak sa znanstvenim napretkom.

Analogno tomu, mandat M/366 i naknadni razvoj normi koje će se primjenjivati za navođenje svojstava građevnih proizvoda slijedit će razvoj situacije u tom sektoru na nacionalnoj razini ili razini EU-a.

Uzimajući u obzir činjenicu da su podatci koje treba dostaviti ograničeni na podatke na temelju članaka 31. i 33. REACH-a i nedostatak bilo kakvog izričitog nacionalnog zakonodavstva ili zakonodavstva EU-a kojim bi se zahtijevalo da se DoP-om obuhvate dodatni podatci, obveze u okviru CPR-a nisu za sada instrument za dostavu podataka o udjelu

¹⁹ Za detaljno područje primjene članka 31. REACH-a vidjeti prethodno poglavlje 3.

bilo kojih opasnih tvari u svim građevnim proizvodima korisnicima zato što se sigurnosno-tehnički list dostavlja zajedno s DoP-om samo ako se to zahtijeva na temelju REACH-a.

Kada se DoP dostavlja zajedno s podacima na temelju REACH-a, kako je namjera članka 6. stavka 5. CPR-a, to može biti korisno sredstvo za ostvarenje, primjerice putem informiranog odabira korisnika i potrošača, ciljeva visoke razine zaštite ljudskog zdravlja i okoliša ili održivog iskorištavanja resursa, među ostalim, recikliranjem i ponovnom uporabom.

U neovisnoj Studiji o posebnim potrebama za podacima o udjelu tvari u građevnim proizvodima utvrđen je određeni broj sustava i zakonodavnih odredbi u kojima se primjenjuju podatci o udjelu tvari u proizvodima. Većina tih sustava primjenjivala bi kombinirani pristup na temelju udjela/emisija, s posebnim naglaskom na emisije iz građevnih proizvoda. Budući da se Studija zapravo provodila kao anketa i zbir odgovarajućih sustava, njome se nije utvrdio ili ocijenio pojedinačni sustav ili odredbe iz tog sustava koji bi se mogli preporučiti kao proširenje trenutne obveze u okviru članka 6. stavka 5. Budući da sustavi ne pružaju detaljne podatke, nije moguće donijeti preciznije zaključke o udjelu tvari (osim SVHC tvari).

Proizvođači građevnih proizvoda, a posebno MSP-ovi koji su anketirani u Studiji, s druge strane smatraju da svako proširenje trenutnih obveza pružanja podataka znači znatno i neopravdano opterećenje.

Europska komisija smatra da su za potrebe konsolidiranja unutarnjeg tržišta za građevne proizvode u okviru provedbe Uredbe (EU) 305/2011 posebne potrebe za podacima o udjelu opasnih tvari u građevnim proizvodima u dostatnoj mjeri riješene trenutnim odredbama CPR-a, a posebno člankom 4. u kombinaciji s člankom 6. stavkom 5. No potreba za daljnjim mogućnostima za informiranje krajnjih korisnika o prisutnosti tvari u građevnim proizvodima, a kao bi se osigurala visoka razina zaštite zdravlja i sigurnosti radnika koji se koriste građevnim proizvodima i korisnika građevinskih radova, uključujući u pogledu zahtjeva za recikliranje i/ili ponovnu uporabu dijelova ili materijala, trebala bi se nadalje procijeniti i po potrebi riješiti u okviru odgovarajućih instrumenata dostupnih u zakonodavstvu EU-a.

Potrebno je naglasiti da prethodno navedeni zaključci o provedbi Uredbe (EU) 305/2011 ne prejudiciraju mogućnost da Komisija, uzimajući u obzir odredbe Ugovora o funkcioniranju EU-a osim članka 114., po potrebi poduzme odgovarajuće zakonodavne inicijative.